

Intervju: Valentin Inzko, visoki predstavnik i specijalni predstavnik Evropske unije u BiH: “Ako monitoring tim EU da negativnu ocjenu, svi treba da razmisle o ostavkama”

Start: *Možete li pojasniti svoju izjavu o Radovanu Karadžiću, islamu i prijateljstvo i da li Vi mislite da ima potrebe da se nekom izvinjavate?*

Valentin Inzko: Nema potrebe da se bilo kome izvinjavam, jer u intervjuu koji sam dao prije dva mjeseca nisam govorio s namjerom da bilo koga uvrijedim. U tom intervjuu izrekao sam očigledno – da su rat i strahote koje donosi probudili vjerske osjećaje pripadnika svih vjerskih zajednica u BiH, uključujući muslimane. Sličnu izjavu sam čuo i od vjerskih dužnosnika, odnosno, da je genocidna politika probudila interes za vjeru. Da se razumijemo, osudjujem ratne zločine koji su se dogodili u BiH. Ko je uprljao ruke treba svakako da se suoči sa pravdom.

Start: *Da li je tim za popis državne imovine BiH počeo da radi*

i da li je definisan plan njihovog rada, te da li je bilo neophodno formiranje ovog tima i kada očekujete da popis bude završen?

Valentin Inzko: Tim će biti na terenu u septembru i njegov plan rada je jasan. Uz to, želim reći da još uvijek postoji radna grupa koja i dalje ima priliku napraviti popis državne imovine. Dugo vremena sam čekao pomake u toj radnoj grupi za popis imovine, ali ni njih ni rezultata jednostavno nije bilo. Tek onda sam odlučio osnovati naš tim koji će uraditi popis državne imovine. Kad taj popis bude napravljen, loptica će opet biti na strani bosanskohercegovačkih političara koji će se trebati dogovoriti o raspodjeli te imovine.

Ako institucije reaguju pozitivno, nema razloga da na novembarskom zasjedanju Vijeća za implementaciju mira ne budu u mogućnosti da izvijeste o načinjenim pomacima u pogledu ovog pitanja; pitanje državne imovine mora se riješiti.

U februaru 2008. godine, Upravni odbor PIC-a postavio je rješenje za pitanje državne imovine kao prioritetni cilj i od tada stalno poziva da se provede popis imovine, donese zakon i utvrdi sporazum između državne i entitetskih vlada kojim bi se konačno ova imovina podijelila na način kojim se osigurava da svaki nivo vlasti u BiH raspolaže imovinom koja mu je potrebna za obavljanje javnih funkcija.

Tačan i kompletan popis državne imovine očito je od suštinskog značaja da bi se ovo moglo postići. Ipak je bilo potrebno više od godinu dana urgencija Vijeća za implementaciju mira i OHR-a da Vijeće ministara BiH samo uspostavi Radnu grupu za popis imovine, koja je od bosanskohercegovačkih političara dobila šestomjesečni mandat za rad. Sad kad preostaje samo jedan mjesec do isteka roka za završetak posla, Radna grupa do sada nije uspjela ni da se usaglasi oko metodologije rada.

Start: S obzirom kako je krenulo sa popisom imovine, da li ste

optimista u pogledu usvajanja zakona o državnoj imovini koji bi trebao definisati principe podjele te imovine, ali i u pogledu raspodjele neperspektivne vojne imovine?

Valentin Inzko: Moram reći da nisam. Zaobišao sam političku blokadu u koju je zapala Radna grupa Vijeća ministara. No, ipak, otpor na koji se nailazi u samom pokušaju da se krene sa zadatkom prostog prikupljanja vlasničkih dokumenata pokazuje da neki političari jednostavno ne žele da se ovo pitanje riješi. Neka se vasi čitaoci zapitaju isto sto se i ja pitam: zašto političari to ne zele? Nadam se da ću biti u krivu što se ovoga tiče kada dođe vrijeme da političari shvate da je jasnoća u pogledu vlasništva nad imovinom dobra za Vladu, dobra za poslovanje i dobra za građane ove zemlje.

Start: Mnogo je buke izazvala Vaša odluka da rehabilitujete Kalinića i još par ratnih funkcionera SDS-a. Zašto ste napravili tu rehabilitaciju? Da li je stvarno riječ o pokušaju rušenja Milorada Dodika ili je tačna informacija da su rehabilitovani to zamolili?

Valentin Inzko: Sam Milorad Dodik je pozvao da se zabrane za ove i druge zvaničnike ukinu. Ne vidim zašto bi iko, nakon što poslije preispitivanja slučaja utvrdim da razlozi za smjenu više ne postoje, tvrdio da je ovo uplitanje u unutrašnju politiku u RS. Molbe su došle i reagirao sam. Ja namjeravam da prije zatvaranja OHR-a preispitam sve zabrane koje su trenutno na snazi.

Start: Mogu li se u BiH očekivati odluke OHR-a o smjeni političara ili nametanju zakona i odluka ukoliko se govori o zatvaranju OHR-a u oktobru ili do kraja ove godine i da li je moguće da do zatvaranja tada i dođe?

Valentin Inzko: Ako postoji potreba da djelujem – ja ću djelovati bez obzira na to kad će do zatvaranja doći. Situacija je vrlo jasna oko zatvaranja – mi imamo 5 ciljeva i

2 uvjeta. Kada ti uvjeti budu ispunjeni, OHR će se zatvoriti.

Start: Hoćete li poništiti izmjene zakona kojima se angažman međunarodnih sudija i tužilaca u Sudu BiH prekida krajem ove godine i ako ćete – kada bi to moglo biti pošto Sud BiH zbog novonastale situacije tim ljudima ne može dodijeliti predmete?

Valentin Inzko: Međunarodna zajednica želi vidjeti konkretne dokaze poštivanja vladavine zakona i pravosudnih institucija na državnom nivou. Zbog toga je zabrinjavajuće protivljenje produženju mandata međunarodnih sudaca i tužilaca koji rade na predmetima korupcije, organiziranog kriminala, privrednog kriminala i terorizma u Sudu BiH i Tužilaštvu BiH.

Zahtjevi za produženje mandata ne potiču samo od međunarodne zajednice nego od predsjednice Suda BiH, Meddžide Kreso, i glavnog tužioca, Milorada Barašina. Oni su 2007. godine sa Visokim sudskim i tužilačkim vijećem uputili zajednički poziv za produženje mandata međunarodnih zvaničnika u Sudu BiH i Tužilaštvu BiH i nakon isteka 2009. godine.

Prijedlog Vijeća ministara je da se sa istekom ove godine ukine uloga međunarodnih zvaničnika koji rade na istraživanju, gonjenju i suđenju za djela organiziranog kriminala, korupcije i terorizma. Posljedice ove odluke će ozbiljno ugroziti napore na izgradnji vladavine zakona u BiH. Doći će do neizbježnog gomilanja predmeta, jer Vijeće ministara i Parlament nisu prošle godine uspjeli osigurati potrebne resurse za obuku, odabir i upošljavanje domaćih kadrova koji bi zamijenili međunarodne zvaničnike, čiji rad u potpunosti finansijski podržavaju međunarodni donatori.

Parlamentarci u BiH imaju odgovornost da podrže pravosudni sistem BiH i zaštite ga od političkog uticaja. Odlazak međunarodnih sudija i tužilaca će oslabiti sposobnost BiH da se bori protiv organiziranog kriminala, ekonomskog kriminala, korupcije i terorizma u sasvim pogrešnom trenutku, kada Bosna i Hercegovina očekuje liberalizaciju viznog režima sa

Evropskom unijom. Članovi Parlamenta moraju produžiti mandat međunarodnim sudijama i tužiocima te na taj način pokazati svoju opredijeljenost i podršku pravosudnim institucijama BiH i vladavini zakona.

Start: Kako komentarišete najava Milorada Dodika da će prihvatiti razgovor o izmjenama Ustava BiH ukoliko iz novog Ustava budu brisani Sud i Tužilaštvo BiH?

Valentin Inzko: Ne zelim komentirati izjavu. Za mene je važno da proces ustavnih procesa počne. U tom procesu će svaki od bosanskohercegovačkih političara imati priliku dati svoja stajališta. Mislim da treba iskoristiti spremnost SAD i Evropske unije da pomognu političarima u BiH da dodju do kompromisa. Odgovornost je, međutim, na domaćim političkim snagama jer je to domaći proces koji će rezultirati funkcionalnijom i jeftinijom BiH. I, što je veoma važno, BiH mora promijeniti svoj ustav zbog ljudskih prava.

Start: Da li pratite aktivnosti u istražnim radnjama po navodnom kriminalu Milorada Dodika i imate li neko mišljenje o ponašanju Tužilaštva BiH u ovom slučaju, ali i u drugim istragama vezanim za istaknute političke dužnosnike?

Valentin Inzko: Ne. To je stvar pravosudnih institucija.

Start: Kako komentarišete ukupnu političku situaciju u BiH: problemi u Vijeću ministara BiH, u Vladi FBiH, ne nazire se konkretan dogovor o izmjenama Ustava BiH, raspala se "prudska trojka", ne nazire se ispunjenje uslova za zaključenje bezviznog režima sa EU...

Valentin Inzko: Problemi o kojima govorite, naravno, nisu dobra stvar. Institucije države na svim nivoima moraju funkcionirati. Politički dijalog se mora nastaviti. Zašto? Jer se samo dijalogom i dobrim radom institucija rješavaju problemi. Blokade i bojkoti neće približiti zemlju Evropskoj

uniji ili NATO-u. Niko to ne želi, EU ponajmanje. Ali, ako BiH bude bez napretka u procesima euroatlantskih integracija, političari neće moći kriviti nikoga drugog do sebe same. Vijeće za implementaciju mira želi vidjeti dokaze održivog političkog dijaloga između lidera u BiH prije nego što razmotri tranziciju OHR-a.

Start: Da li vjerujete političarima u BiH kada razgovaraju s Vama i daju obećanja?

Valentin Inzko: Vjerujem djelima, a manje riječima.

Start: Kakvi bi mogli biti zaključci monitoring tima EU početkom okrobra? Postoje li objektivne šanse da BiH od 1. januara naredne godine dobije bezvizni režim sa EU?

Valentin Inzko: Mislim da je to moguće. Prije svega, zavisi od ispunjavanja kriterija koje je postavila Evropska unija. Za njihovo ispunjavanje odgovorni su domaći političari. Mislim da se vlasti neće usuditi rizikovati još jedan neuspjeh poput posljednjeg. Ako ovaj put ne dobiju pozitivnu odluku, mislim da bi trebali razmišljati o kolektivnoj ostavci.

Start: Da li ste se bavili analizama šta će se dogoditi ukoliko građana BiH, zbog zadržavanja viza, posegnu za pasošima Srbije ili Hrvatske?

Valentin Inzko: Ne. Moji naponi su usmjereni na to da vratimo BiH na pravi put ka liberalizaciji viznog režima što je prije moguće. Srpskih pasoša neće biti zbog zakonskih regulativa i zbog troškova.

Start: Koja je sada uloga OHR-a u BiH jer se stiče utisak da samo nadzirete situaciju, bez krupnih poteza?

Valentin Inzko: Moramo biti realni; OHR se polako kreće ka

tranziciji od OHR-a ka specijalnom predstavniku Evropske unije. Jedan od prioriteta mog posla je da okončam taj posao. To znači da moramo napraviti prostor za dogovor između vaših lidera i vaših zajednica. To je jedini put koji vodi naprijed. OHR više nije mehanizam za uklanjanje blokada kao što je nekada bio, niti to može biti. OHR postoji kao posljednja i veoma snažna opcija kako bi se spriječio raspad zemlje, ali političkom rukovodstvu koje je ova zemlja izabrala morate postaviti pitanje koliko daleko su spremni ići unatrag, gubiti vrijeme, politizirati i otežati.

Start: Vaš prethodnik Miroslav Lajčak je izjavio da međunarodna zajednica nema viziju budućnosti BiH i da to predstavlja problem i visokom predstavniku, ko god on bio. Da li se slažete sa ovom ocjenom?

Valentin Inzko: Istina je da ponekad postoje različita mišljenja oko nekih pitanja u BiH. Ali, ono što je zaista važno jeste da se međunarodna zajednica na kraju uvijek usaglasi. Za mene je ključno da politički akteri u BiH nadju zajedničku viziju za budućnost ove zemlje. BiH pripada Bosancima i Hercegovcima, ali, istovremeno, međunarodna zajednica je uložila previše političkog kapitala i finansijskih sredstava da bi se moglo reći da nema nikakav ulog u ovoj državi.

Start: Da li je međunarodna zajednica jedinstvena u pogledu odluka vezanih za BiH i ako nije gdje se pojavljuju razlike?

Valentin Inzko: I pored toga, međunarodna zajednica je potpuno jedinstvena u pogledu budućnosti ove zemlje unutar EU i NATO saveza. To je apsolutno neupitno.